ปฤษณาภาพ

ผู้ป่วยชายไทย อายุ 18 ปี มาโรงพยาบาลเรื่อง ไข้ไอและหอบมา 2 วัน ตรวจร่างกายพบว่าปอดด้านขวาล่างเคาะทึบ พึ่งไม่ได้ยินเสียงลมหายใจเข้าออก ภาพถ่ายรังสีปอดวินิจฉัยว่าเป็น lobar consolidation ย้อมเสมหะด้วยวิธี Gram พบเชื้อชนิด Gram บวกอยู่เป็นคู่ ๆ

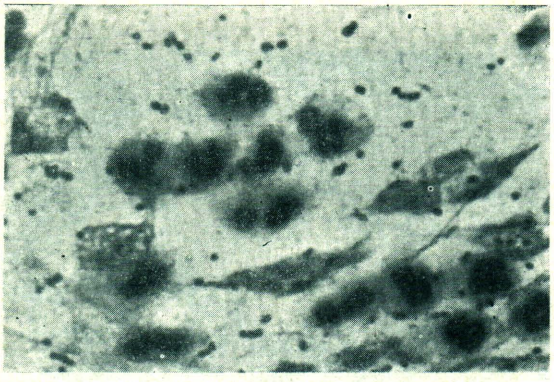

ถาม

1. ภาพที่เห็นจากการตรวจเสมหะโดยวิธีย้อมสีนี้เพียงพอและมีส่วนช่วยในการวินิจฉัยหรือไม่ ทราบได้อย่างไรว่าไม่ใช่น้ำลาย

2. การรักษาผู้ป่วยรายนี้ควรใช้ยาอะไร

ตอบ

1. ภาพที่เห็นนี้เป็นลักษณะของเสมหะและข้อมูลที่ได้ก็เพียงพอและมีส่วนช่วยในการวินิจฉัย กล่าวคือ

ก. มีเม็ดเลือดขาวชนิด neutrophils ซึ่งปนอยู่กับ alveolar macrophage

ข. ไม่พบ epithelial cell

ค. มีแบคทีเรียจำนวนมากเป็นชนิดเดียวกัน มีชนิดอื่นปนน้อย ถ้าอยู่ในเม็ดเลือดขาวด้วยจะมีความสำคัญมากขึ้น

2. การย้อมเสมหะรายนี้ พบเชื้อชนิด Gram บวก อยู่เป็นคู่ ๆ น่าจะเป็น diplococcal pneumoniae (streptococcus pneumoniae) การรักษาควรให้ penicillin เช่น Seclopen 1 vial ฉีดเข้ากล้ามวันละ 2 ครั้ง เช้า–เย็น ควรติดตามดูว่าผู้ป่วยมีอาการแทรกซ้อนอย่างอื่นหรือไม่ เพื่อจะได้เพิ่มขนาดและให้การรักษาเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่จำเป็น

วิทยา ศรีดามา
พรรณพิศ สุวรรณกูล

ผู้ป่วยชายไทยอายุ 20 ปี มีประวัติเป็นไข้หนาวสั่นมา 1 เดือน ไปรักษาที่สถานีอนามัย แพทย์บอกว่าเป็นมาลาเรีย ได้ยามากินแต่ผู้ป่วยกินไม่สม่ำเสมอ ไข้ลดลงแล้ว แต่ยังรู้สึกเพลียอยู่จึงมาให้แพทย์ตรวจดูอีกครั้ง

ตรวจร่างกายพบว่า ผู้ป่วยซีดเล็กน้อย คลำตับได้ 2 นิ้ว ใต้ชายโครงขวาไม่เจ็บ อย่างอื่นอยู่ในเกณฑ์ปกติ ตรวจ blood film พบเชื้อมาลาเรียดังในภาพ

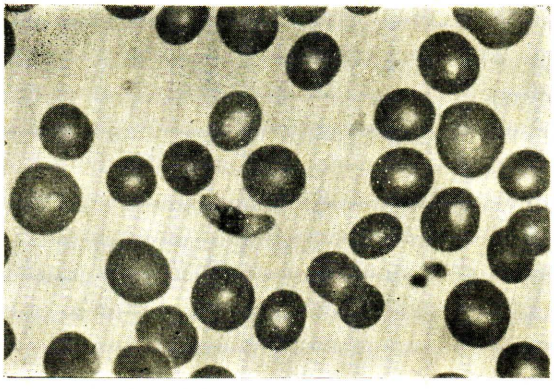

ถาม

1. คนไข้รายนี้จำเป็นต้องรักษาหรือไม่
2. ถ้ารักษาจะรักษาอย่างไร

ตอบ

ภาพที่เห็นเป็น gametocyte ของ P. falciparum การจะรักษาหรือไม่ต้องพิจารณาสิ่งต่อไปนี้คือ

ก. gametocyte นี้จะไม่ทำให้เกิดโรคในผู้ป่วยรายนี้ได้อีก แต่ถ้ายุงก้นปล่องมากัดผู้ป่วยรายนี้แล้วไปกัดคนอื่นจะทำให้เกิดโรคในคนอื่นนั้นได้

ข. gametocyte นี้จะหายไปหมดจากเลือดของผู้ป่วยได้เอง ภายในเวลา 60–90 วัน ดังนั้น

1. ถ้าคนไข้คนนี้ไม่ไปยังแดนมาลาเรียอีกก็ไม่ต้องรักษา เพราะจะหายไปเอง

2. ถ้าผู้ป่วยกลับไปแดนมาลาเรียอีก อาจให้ primaquine วันละ 15 มก. base นานประมาณ 7–14 วัน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งเพาะโรคให้ผู้อื่น

วิทยา ศรีดามา
พรรณพิศ สุวรรณกูล